

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/63/2017
Identifikačné číslo spisu: 5016200750
Dátum vydania rozhodnutia: 18.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5016200750.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci žalobkyne: K. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XX, L. U. G., zastúpená matkou F. C., bytom tamtiež, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko Žilina, so sídlom J. M. Hurbana 16, Žilina, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sa/55/2016-118 zo dňa 28. februára 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného z a m i e t a .

Žalobkyňa m á p r á v o na náhradu trov kasačného konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Krajský súd rozsudkom z 28.02.2017, č. k. 24Sa/55/2016-118 podľa § 191 ods. 1 písm. c/ Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovaného zo dňa 01.08.2016 č. UPS/US7/SSVODPPKPC1/SOC/2016/7041, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie Úradu práce a sociálnych vecí a rodiny Žilina, pracovisko Kysucké Nové Mesto, č. ZA3/PKNM/SOC/2014/57987 z 27.02.2014, ktorým prvostupňový správny orgán žiadosti žalobkyne o priznanie príspevku na osobnú asistenciu nevyhovrel a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalobkyňa priznal právo na úplnú náhradu trov konania.

2. Krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovaného vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, kedy žalovaný neuskutočnil správny výklad ustanovení §§ 20 až 23 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nedostatočne zdôvodnil záver, že osobná asistencija vo vzťahu k žalobkyne nenaplnia účel zákona. Konštatoval, že napriek preukázanému spektru aktivít žalobkyne v odôvodnení komplexného posudku ako i napadnutého rozhodnutia žalovaného sa vôbec nenachádza taká argumentácia, ktorá by mohla v dostatočnom rozsahu presvedčiť, že tvrdenia žalobkyne sú irelevantné z hľadiska osobnej asistencie. Mal za to, že zmena osobnej asistencie na opatrovanie so sebou prináša dôraz na zotrvanie opatrovanej osoby v prirodzenom domácom prostredí, čo vyvoláva pochybnosti o

možnosti širšieho začlenenia žalobkyne do sociálneho prostredia. Zdôraznil, že v lekárskom posudku žalobkyni ako druh zdravotného postihnutia nebola stanovená mentálna retardácia, ale poruchy osobnosti, správania, intelektu - ťažké narušenie sociálnej prispôsobivosti. V dôsledku toho sa nestotožnil s tvrdením žalovaného, že pokiaľ ide o komunikáciu žalobkyne a schopnosť vyvíjať a realizovať vzdelávacie a voľnočasové aktivity aj bez účasti rodinných príslušníkov, tieto skutočnosti neboli pri zisťovaní skutkového stavu preukázané. Uložil preto žalovanému, aby sa opätovne zaoberal otázkou, či žalobkyňa napĺňa ustanovenie § 20 ods. 1 a 2 zákona č. 447/2008 Z. z., zohľadňujúc jej individuálny charakter ako posudzovanej osoby a jej individuálne prejavy každodennej seberealizácie, pričom bude povinný dôsledne sa vysporiadať s argumentmi žalobkyne.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný včas kasačnú sťažnosť. Navrhol rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, s poukazom na § 440 ods. 1 písm. g/ a h/ SSP, keďže dostatočne preukázal, že žalobkyňa nie je schopná samostatne vyvíjať aktivity bez účasti rodinného príslušníka. Argumentoval, že je nezákonné, aby bol subjektívny názor súdu nadradený nad odborné závery posudkových lekárov a profesionálnych sociálnych pracovníkov. Dôvody nepriznania peňažného príspevku na osobnú asistenciu uviedol v napadnutom rozhodnutí a komplexnom posudku, pričom svoje závery dôsledne, logicky a zrozumiteľne odôvodnil. Trval na tom, že peňažný príspevok na opatrovanie neobmedzuje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím vo vykonávaní integračných aktivít a jej začleňovaní sa do širšieho sociálneho prostredia. Namietal tiež, že predmetným rozsudkom došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti nesúhlasila s tým, že nie je schopná vyvíjať aktivity bez rodinného príslušníka, pričom poukazovala na obrázkovú prílohu v počte 61 strán. Namietala, že pri posudzovaní nikoho nezaujímal jej aktivita. Argumentovala tiež, že podľa vyjadrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, mentálna retardácia nie je dôvodom nepriznania osobnej asistencie. Mala za to, že v úkonoch opatrovateľskej služby nie sú úkony, ktoré na svoju integráciu potrebuje mladé handicapované aktívne dievča. Zdôraznila, že pri komunikácii využíva viacero pomôcok i možností náhradnej komunikácie a preto často potrebuje pomôcť nielen s komunikáciou, ale i so starostlivosťou o komunikačné pomôcky. Možnosť zvoliť si viacerých osobných asistentov, ktorí jej môžu pomôcť pri jej bohatých voľnočasových, spoločenských i vzdelávacích aktivitách je práve to, čo potrebuje, keďže napriek svojmu handicapu je mimoriadne spoločenská a komunikatívna. Trvá na tom, že osobnou asistenciou by sa dosiahol jej účel uvedený v § 20 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z.. Navrhla preto rozsudok krajského súdu potvrdiť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť žalovaného bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že jej nemožno vyhovieť.

6. Predmetom kasačného konania je preskúmanie rozhodnutia žalovaného, ktorým žalobkyni nebol priznaný peňažný príspevok na osobnú asistenciu z dôvodu, že by nebol naplnený účel osobnej asistencie.

7. V konaní nebolo sporným, že žalobkyňa je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, u ktorej miera funkčnej poruchy predstavuje 60 % podľa prílohy č. 3, časti IV. bodu 2 písm. c/ k zákonu č. 447/2008 Z. z. pre poruchy osobnosti, správania, intelektu a komunikácie.

8. Spornou však bola otázka, či sociálne dôsledky, ktoré žalobkyni z jej ťažkého zdravotného postihnutia vyplývajú, možno v príslušných oblastiach kompenzovať peňažným príspevkom na osobnú asistenciu, nakoľko v novovypracovanom komplexnom posudku zo dňa 08.07.2016 jej tento nebol navrhnutý, a to vzhľadom na ťažkú mentálnu retardáciu, pre ktorú si žalobkyňa vyžaduje nepretržitý dohľad inej osoby.

9. Podľa § 20 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. účelom osobnej asistencie je aktivizácia, podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a podpora jej nezávislosti a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí, vykonávanie pracovných aktivít,

vzdelávacích aktivít a voľnočasových aktivít.

10. Žalovaný dospel k záveru, že ťažká mentálna retardácia v spojitosti so zistenými závermi lekárskej a posudkovej činnosti neumožňujú žalobkyni naplniť účel osobnej asistencie tak, ako je definovaný v § 20 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z..

11. Po preskúmaní kompletného spisového materiálu sa kasačný súd (tak ako ani krajský súd) s uvedeným konštatovaním žalovaného nestotožnil. Žalobkyňa relevantne poukazovala na svoje voľnočasové aktivity, ktoré absolvovala aj bez rodinného príslušníka, a na to, že má snahu si tieto plánovať a realizovať ich. Uviedla konkrétne dôvody, pre ktoré požaduje peňažný príspevok na osobnú asistenciu a nie na opatrovanie, ktorý jej bol v komplexnom posudku navrhnutý.

12. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia správne poukázal na to, že opatrovanie so sebou prináša dôraz na zotrvanie opatrovanej osoby v jej prirodzenom domácom prostredí. Naopak, práve osobná asistenciu ponúka diapazón činností spojených s prežívaním aktívneho života a pomoc pri samoobslužných činnostiach je súčasťou osobnej asistencie pre tých, ktorí sú na ne odkázaní. Nie je prioritou ako tomu je pri opatrovaní. Správny orgán vo svojej správnej úvahe neprihliadol na vôľu, snahu, ochotu a zámer žalobkyne, napriek jej zdravotnému postihnutiu žiť plnohodnotný život a plniť si povinnosti voči sebe, rodine a spoločnosti v rámci svojich možností a schopností poznačených handicapom. Práve osobná asistenciu je prepojená s osobnostným rastom človeka s handicapom a táto pomoc je zameraná na plnenie si povinností vyplývajúcich z určitého sociálneho statusu (dcéry, sestry, kamarátky či študentky).

13. Je právom každej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím slobodne sa rozhodnúť pre konkrétnu formu kompenzácie a požiadať o ňu príslušný správny orgán.

14. Je povinnosťou správneho orgánu presvedčivo a bez pochybností v rámci svojej správnej úvahy predovšetkým samotnému účastníkovi konania vysvetliť, na základe ktorých konkrétnych dôvodov a s poukazom na ktoré príslušné zákonné ustanovenia, nevyhovel jeho žiadosti ako fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, o poskytnutie požadovanej formy kompenzácie.

15. Posúdiť kvalitu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, logiku a presvedčivosť argumentov v ňom uvedených, záverov nielen lekárskeho či tých, ktoré sú výsledkom sociálnej posudkovej činnosti ale aj právnych a vyhodnotiť, či obstoja v kontexte námietok účastníka konania, zisteného skutočného stavu veci ako aj z hľadiska komplexnosti správnej úvahy a jej adekvátnosti k účelu a zámeru zákona, je výsostným právom správneho súdu ako nezávislého orgánu, ktorému bol zverený prieskum rozhodnutí správnych orgánov. Nejedná sa preto o subjektívny názor súdu, nadradený nad odborné závery posudkových lekárov či profesionálnych sociálnych pracovníkov, ako sa žalovaný mylne domnieva.

16. Pokiaľ žalovaný argumentoval, že žalobkyňa nie je schopná vyvíjať aktivity bez účasti rodinného príslušníka, tento jeho záver z predloženého spisového materiálu nevyplýva. Žalobkyňa neustále zdôrazňovala, že napriek svojmu handicapu vedie aktívny život, študuje (navštevuje učilište), venuje sa rodine, športuje, navštevuje kurzy a spoločenské podujatia i celodenné a pobytové tábory, a to i bez účasti rodinných príslušníkov, na ktoré aktivity správny orgán neprihliadol pri vyhodnocovaní naplnenia účelu osobnej asistencie. Krajský súd preto správne skonštatoval, že v danom prípade absentuje vyhodnotenie naplnenia účelu osobnej asistencie, ktoré by zohľadňovalo práve individuálny charakter posudzovanej osoby a jej individuálne prejavy každodennej sebarealizácie.

17. Kasačný súd tiež zdôrazňuje, že cieľom osobnej asistencie je podpora nezávislosti a maximálna aktivizácia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím pri integrácii vo všetkých oblastiach jej života. Nepriznanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu z dôvodu, že ani v takom prípade sa nikdy nedosiahne nezávislosť handicapovanej žiadateľky preto nekorešponduje zámeru, ktorý sa týmto príspevkom na kompenzáciu sleduje. Navyše, osobnú asistenciu nie je možné podmieňovať ani druhom zdravotného postihnutia, ani stupňom zdravotného postihnutia a ani jeho závažnosťou, ktorú zákonnú zásadu správny orgán dostatočne dôsledne nedodrжал, keď skonštatoval, že vzhľadom na ťažkú

mentálnu retardáciu sa osobnou asistenciou nikdy nedosiahne nezávislosť žiadateľky, ktorá bude vždy odkázaná na dohľad a komplexnú starostlivosť zo strany inej fyzickej osoby. Takéto zdôvodnenie nepriznania peňažného príspevku na kompenzáciu nie je akceptovateľné a neobstojí preto ani voľná úvaha správneho orgánu, ktorú uviedol vo svojom rozhodnutí domnievajúc sa, že zodpovedá obsahu spisov a neprieči sa zásadám logického myslenia.

18. K námietke správneho orgánu, že krajský súd vo výroku rozsudku neuviedol právne ustanovenie zákona, na základe ktorého rozhodnutie žalovaného správneho orgánu zrušil, kasačný súd poznamenáva, že sa nejedná o pochybenie, ktoré by malo vplyv na zákonnosť rozsudku krajského súdu, nakoľko žiadne ustanovenie Správneho súdneho poriadku mu takúto povinnosť neukladá. V tejto súvislosti kasačný súd upriamuje pozornosť žalovaného na bod 25. odôvodnenia napadnutého rozsudku, kde krajský súd uvádza dôvod zrušenia rozhodnutia, a to pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 191 ods. 1 písm. c/). Z dokazovania vykonaného v administratívnom konaní ako aj z vyjadrení účastníkov konania pred súdom nemožno vyvodiť jednoznačný a nepochybný záver, že v prípade žalobkyne by peňažným príspevkom na osobnú asistenciu nebolo možné kompenzovať sociálne dôsledky, ktoré žalobkyni vyplývajú z jej zdravotného postihnutia.

19. Tvrdenie žalovaného, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe s poukazom na rozhodnutia sp. zn. 7Sžo/3/2012 a 10Sžo/8/2012, kasačný súd ako opodstatnené nevyhodnotil, keďže tam zistený skutkový stav nekorešpondoval špecifikám prejednávanej veci. V danom prípade bolo potrebné vyhodnotiť opodstatnenosť a naplnenie cieľa osobnej asistencie v špecifickom prípade handicapovanej žiadateľky, ktorá (ako vyplýva zo spisového materiálu a nesporných tvrdení účastníkov) je už od detstva aktívne zapájaná do školských, rodinných, športových, spoločenských a aj voľnočasových aktivít. Voľná úvaha správneho orgánu však nereflektovala na požiadavku žiadateľky prostredníctvom osobnej asistencie naďalej zostať aktívnou a venovať sa činnostiam, ktoré jej napomáhajú k integrácii, čo opatrovaním dosiahnuť nemožno. Navyše, sociabilita žiadateľky spochybnená nebola, hoci má špeciálne výchovno - vzdelávacie potreby a kombinované mentálne postihnutie s poruchami reči a s autistickými prvkami v správaní, je spoločenská a komunikatívna.

20. Kasačný súd vzhľadom na vyššie uvedené v zhode s názorom krajského súdu konštatuje, že správny orgán dostatočne presvedčivo nezdôvodnil pre ktoré konkrétne dôvody je vylúčené, aby sa v prípade žalobkyne osobnou asistenciou dosiahol jej účel, t. j. aktivizácia žiadateľky, podpora jej sociálneho začlenenia, nezávislosti a možnosti sa rozhodovať a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí či vykonávanie iných aktivít.

21. O trovách kasačného konania rozhodol najvyšší súd v súlade s § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, nakoľko žalobkyňa bola v kasačnom konaní plne úspešná.

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.